

Sygn. akt: I C 1797/23 upr

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lutego 2024 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	asesor sądowy Paweł Kamiński

po rozpoznaniu w dniu 9 lutego 2024 r. w Toruniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

przeciwko A. Z.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej A. Z. na rzecz powoda (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. kwotę 1 012,46 zł (tysiąc dwanaście złotych czterdzieści sześć groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 21 lipca 2023 roku do dnia zapłaty;

II. w pozostałej części oddala powództwo;

III. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 301,29 zł (trzysta jeden złotych dwadzieścia dziewięć groszy) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

IV. nadaje wyrokowi w punkcie I rygor natychmiastowej wykonalności.

Sygn. akt I C 1797/23 upr

T., 4 marca 2024 roku

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 21 grudnia 2023 roku powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanej A. Z. kwoty 7 448,20 złotych z umownymi odsetkami za opóźnienie w wysokości maksymalnych odsetek ustawowych za opóźnienie od 21 lipca 2023 roku do dnia zapłaty. Wskazał, że poprzez podpisanie weksla z 8 listopada 2021 roku pozwana zobowiązała się do zapłaty kwoty wskazanej na wekslu. Powód wskazał, że weksel został wystawiony przez pozwanego na zabezpieczenie zwrotu całego zadłużenia z tytułu pożyczki udzielonej przez (...) S.A. na podstawie umowy pożyczki gotówkowej nr (...) z dnia 9 grudnia 2021 r. Powód wskazał też, że pozwana nie realizowała postanowień umowy w wyniku czego została wezwana do zapłaty. Po bezskutecznym upływie terminu określonego w wezwaniu do zapłaty, powód wypowiedział umowę pożyczki. Powód wskazał, że do dnia wypowiedzenia umowy pożyczki pozwana wpłaciła na rzecz powoda kwotę 6 239,74 zł, a po wypowiedzeniu umowy wpłaciła jeszcze kwotę 400 zł.

Pozwana nie złożyła odpowiedzi na pozew.

Sąd ustalił, co następuje:

9 grudnia 2021 roku A. Z. zawarła z powodem umowę pożyczki. Pożyczkodawca udzielił pozwanej pożyczki w kwocie 6000 złotych. Pozwana zobowiązała się do zwrotu pożyczkodawcy kwoty 14 040 złotych w 36 miesięcznych ratach po 390 złotych każda, płatnych w okresie od 19 stycznia 2022 roku do 19 grudnia 2024 roku. Na powyższą kwotę poza kapitałem składały się także: 340 złotych tytułem opłaty przygotowawczej, 5 309 złotych prowizji, 351 złotych prowizji pośrednika finansowego oraz odsetki kapitałowe w łącznej kwocie 2040 złotych. Łączny koszt pożyczki wynosił 8040 złotych.

Dowód : umowa pożyczki – k. 6-8, harmonogram spłat – k. 9

Zabezpieczenie zapłaty kwot należnych z tytułu umowy pożyczki stanowił weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową.

Dowód : weksel - k. 11, deklaracja wekslowa – k. 13

Pozwana dokonała z tytułu przedmiotowej umowy pożyczki wpłat na łączną kwotę 6 639,71 złotych.

Bezsporne, a nadto dowód : historia spłat - k. 14

Wobec opóźnienia w spłacie należności powód pismem z dnia 21 czerwca 2023 roku wypowiedział A. Z. umowę pożyczki z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia, jednocześnie wzywając ją do wykupu weksla. Pozwana nie uregulowała zadłużenia w całości.

Dowód : pismo z dnia 21 czerwca – k. 12

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z dyspozycją art. 339 § 2 k.p.c. Sąd przyjął za prawdziwe twierdzenia powoda o faktach zawarte w pozwie. W pozostałym zakresie Sąd dokonał ustaleń faktycznych w oparciu o załączone do pozwu dowody z dokumentów, w szczególności – umowę pożyczki (k. 6-8) oraz historię spłat (k. 14). Sąd uznał złożone przez powoda do akt sprawy dokumenty za wiarygodne.

Podkreślić należy, że przewidziane w art. 339 § 2 k.p.c. domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda dotyczy jedynie ustaleń faktycznych nie zaś materialnoprawnej oceny zgłoszonego roszczenia. Wydanie wyroku zaocznego nie przesądza zatem o uwzględnieniu powództwa.

Na tle poczynionych ustaleń nie było wątpliwości, iż strony łączyła umowa o kredyt konsumencki w rozumieniu art. 720 § 1 k.c. oraz art. 3 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (T.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1028 ze zm.). Zgodnie z art. 720 § 1 k.c., przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim w art. 3 ust. 1 stanowi, iż przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255 550,00 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi. Natomiast wedle przepisu art. 3 ust. 2 pkt 1 wskazanej ustawy, za umowę o kredyt konsumencki uważa się również umowę pożyczki.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości UE z 7 listopada 2019 roku, w sprawie C-419/18, sposób zabezpieczenia wiarygodności konsumenckich leży ze swojej istoty poza zakresem objętym harmonizacją w prawie

UE. Dopuszczalność stosowania weksła in blanco jako formy zabezpieczenia roszczeń konsumenckich należy więc do domeny prawa krajowego. Nie ma więc co do zasady przeszkód w stosowaniu weksła, jako sposobu zabezpieczenia roszczeń przysługujących wobec konsumentów. O ile jednak dopuszczalność posłużenia się weksłem in blanco pozostaje poza zakresem prawa UE, o tyle sama umowa wyznaczająca stosunek podstawowy mieści się w ramach ogólnego mechanizmu kontroli abuzywności. Dotyczy to także postanowień zobowiązujących konsumenta do wystawienia weksła in blanco oraz klauzul zawartych w porozumieniu wekslowym, bowiem postanowienia tego rodzaju nie określają głównego przedmiotu umowy, czyli świadczenia stron ani relacji ceny i wynagrodzenia do dostarczanych w zamian towarów i usług, w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13. Sądy mogą zatem dokonywać ich kontroli z zastosowaniem testu abuzywności. Oznacza to, że choć samo posłużenie się weksłem nie może być przedmiotem kontroli w ramach prawa UE, to sąd może uznać za bezskuteczne wobec konsumenta klauzule, które stanowiły podstawę wystawienia weksła. W praktyce oznacza to utratę tytułu do posłużenia się weksłem przeciwko konsumentowi - a tym samym faktyczny brak możliwości skorzystania z weksła jako sposobu zabezpieczenia roszczenia. Zatem, jeżeli w materiale sprawy znajduje się dokument umowy konsumenckiej, to sąd krajowy ma obowiązek dokonać kontroli abuzywności z urzędu, natomiast gdy sąd nie ma do dyspozycji umowy konsumenckiej zawartej w konkretnej sprawie, to ma on obowiązek dokonania we własnym zakresie ustaleń co do faktów sprawy¹. Sąd może zażądać przedstawienia przez strony dokumentów koniecznych do ustalenia treści umowy konsumenckiej celem zbadania z urzędu stosunku podstawowego w kontekście przepisów ustawy o kredycie konsumenckim oraz przepisów kodeksu cywilnego, przede wszystkim art. 58 k.c., a także art. 385¹ k.c., tj. w kontekście poprawności jednoznacznie sformułowanych postanowień określających główne świadczenia stron oraz tych postanowień, na których treść konsument miał rzeczywisty wpływ, co musi zostać wykazane przez stronę, która się gotowymi formularzami umów posługuje.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd zobligowany był, aby z urzędu skontrolować treść postanowień umowy pożyczki w świetle regulacji art. 385¹ k.c. W szczególności Sąd uprawniony był poczynić dodatkowe ustalenia (ponad zakres zawartych w pozwie twierdzeń), na podstawie przedstawionych przez powoda dowodów, celem zweryfikowania uczciwości postanowień umowy pożyczki zawartej z pozwaną². Ponadto Sąd z urzędu zobowiązany był zbadać czy zapisy umowne nie pozostają w sprzeczności z ustawą bądź nie mają na celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 i 3 k.c.).

Dokonując analizy postanowień umowy Sąd miał na względzie, iż postanowienia umowne dotyczące prowizji nie dotyczą głównych świadczeń stron umowy pożyczki. Za postanowienia określające główne świadczenia stron każdej umowy uznać należy bowiem jedynie, takie elementy konstrukcyjne umowy, bez których uzgodnienia nie doszłoby do jej zawarcia - czyli tzw. essentialia negotii. W przypadku umowy pożyczki są to: zobowiązanie pożyczkodawcy do przeniesienia na własność pożyczkobiorcy pieniędzy lub rzeczy oznaczonych co do gatunku oraz zobowiązanie pożyczkobiorcy do zwrotu tej samej ilości pieniędzy albo tej samej ilości rzeczy tego samego gatunku oraz jakości. Natomiast postanowienia określające wysokość kosztów dodatkowych związanych z udzieleniem pożyczki i jej obsługą, do poniesienia których zobowiązany jest pożyczkobiorca, nie mogą zostać uznane za postanowienia określające główne świadczenia stron, gdyż nie warunkują one bytu umowy pożyczki.

Przesądziwszy powyższe, Sąd doszedł do przekonania, że zastrzeżona w umowie, z której roszczenie swoje wywodził powód, prowizja pożyczkodawcy w sposób rażąco niekorzystny kształtuje sytuację pożyczkobiorcy.

Należy zwrócić uwagę, że choć łączna kwota kosztów pozaodsetkowych (6000 złotych), którymi został obciążony pozwany w umowie pożyczki, nie przekraczała limitu określonego w art. 36a ust. 2 u.k.k., to wynosiła ona 100% całkowitej kwoty pożyczki (a zatem stanowiła maksymalną kwotę, jaką mogą wynosić pozaodsetkowe koszty kredytu).

W szczególności zastrzeżona w umowie prowizja w kwocie 5309 złotych budziła poważne wątpliwości w świetle przepisów o zobowiązaniach umownych i ochronie konsumenta przed niedozwolonymi klauzulami umownymi. Zasadność obciążenia pożyczkobiorcy opłatą prowizyjną ukształtowaną na tak wysokim poziomie w relacji do kwoty pożyczki musi być każdorazowo podyktowana ściśle określonymi względami związanymi z procesem zawarcia konkretnej umowy pożyczki. To na stronie powodowej spoczywał obowiązek wykazania, że istniały uzasadnione

podstawy do ustalenia prowizji za udzielenie pożyczki na takim poziomie. Powód nie przedstawił jednak żadnych przekonujących twierdzeń w tym zakresie.

Jak wynika z umowy pożyczki, koszty związane z przygotowaniem umowy wynosiły 340 złotych i stanowiły opłatę przygotowawczą. Jednocześnie powód nie wykazał zasadności naliczenia wynagrodzenia prowizyjnego w kwocie 5309 złotych, które stanowi równowartość ponad 88 % kwoty udzielonej pozwanej pożyczki (6000 złotych). Nie sposób uznać świadczenia pożyczkobiorcy za ekwiwalentne otrzymanej kwocie pożyczki. Prowizja pozostawała bez jakiegokolwiek związku z rzeczywistymi kosztami umowy pożyczki przez co rażąco naruszała interes konsumenta i dobre obyczaje. Tym samym postanowienie umowne kształtujące wysokość prowizji na takim poziomie stanowiło klauzulę niedozwoloną i nie mogło być wiążące dla pozwanego.

Sąd ustalił, iż powodowi należały się odsetki umowne od kapitału liczone od kwoty 6000 zł, czyli od kwoty faktycznie udostępnionej pożyczkobiorcy, od dnia zawarcia umowy (9 grudnia 2021 r.) do dnia wypowiedzenia umowy (21 czerwca 2023 r.) w wysokości 961,17 zł. Eliminacji polegały więc odsetki umowne w zakresie, w jakim naliczane były od kwoty przekraczającej kapitał pożyczki.

Wyjaśnić trzeba, że odsetki kapitałowe (art. 359 § 1 k.c.) to takie, które stanowią wynagrodzenie za korzystanie z cudzego kapitału, w tym przypadku zgodnie z zawartą umową kredytu. O ile kredytobiorca spłaca kredyt zgodnie z umową, odsetki kapitałowe naliczane są przez cały okres kredytowania (właśnie jako wynagrodzenie za korzystanie z kapitału udostępnionego przez bank). O ile dojdzie do wypowiedzenia umowy kredytu, niespłacony na dzień wypowiedzenia umowy kapitał staje się wymagalny, zaś odsetki kapitałowe po upływie okresu wypowiedzenia nie są już naliczane. Tym samym po wypowiedzeniu umowy zadłużenie kredytobiorcy obejmuje niespłacony kapitał oraz niespłacone do końca okresu wypowiedzenia odsetki kapitałowe (naliczane są więc one do dnia wypowiedzenia umowy kredytu). Obowiązek strony pozwanej zapłaty wynagrodzenia dotyczy wyłącznie okresu korzystania z pożyczki, więc nie obejmuje okresu po wypowiedzeniu umowy.

Podsumowując, za należne powodowi z tytułu zawartej z pozwanym umowy pożyczki, Sąd uznał następujące kwoty: 6000 złotych tytułem kapitału, 340 złotych tytułem opłaty przygotowawczej, 351 złotych tytułem prowizji pośrednika oraz 961,17 złotych tytułem odsetek kapitałowych. Łącznie – 7652,17 złotych. Przy uwzględnieniu sumy spłat dokonanych przez pozwaną w łącznej kwocie 6639,71 złotych, do zapłaty pozostała kwota 1012,46 złote (7652,17 złotych – 6639,71 złotych).

Z powyższych względów Sąd orzekł jak w punkcie I wyroku.

W przedmiocie odsetek Sąd rozstrzygnął w oparciu o treści art. 481 § 1 i 2 k.c. i art. 48 pkt 2 prawa wekslowego. Powód nie zastrzegł w treści weksla oprocentowania sumy wekslowej (art. 5 prawa wekslowego), a zatem nie mógł domagać się zasądzenia od pozwanej odsetek umownych za opóźnienie w wysokości odsetek maksymalnych. Odmowa zapłaty weksla przez pozwaną niewątpliwie powoduje opóźnienie dłużnika w spełnieniu świadczenia, wierzyciel może zatem od dłużnika domagać się odsetek od sumy wekslowej, poczynawszy od dnia ostatecznej płatności. Skoro pozwana wezwana do wykupu weksla nie spełniła dobrowolnie świadczenia w terminie wyznaczonym, popadła w opóźnienie. Powodowi przysługiwały zatem odsetki ustawowe za opóźnienie od 21 lipca 2022 roku.

W punkcie II Sąd oddalił powództwo w pozostałym zakresie, z przyczyn o których mowa powyżej.

O kosztach Sąd orzekł w punkcie III wyroku na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Roszczenie powoda uwzględnione zostało w 13,59 % i w takim też zakresie należał się powodowi zwrot kosztów procesu. Na koszty te składały się: opłata od pozwu – 400 złotych, koszty zastępstwa procesowego – 1.800 złotych i opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł. Łącznie 2217 złotych. Zatem należało zasądzić od pozwanej na rzecz powoda zwrot kosztów procesu w wysokości 301,29 złotych (13,59% * 2217 złotych).

W punkcie IV Sąd nadał wyrokowi zaocznemu w punkcie I rygor natychmiastowej wykonalności zgodnie z treścią art. 333 § 1 k.p.c.

1 zob. wyrok (...) z dnia 7 listopada 2019 r. w sprawie C-419/18, (...) S.A. w B. przeciwko B. W. i in., LEX Nr 2735813, wyrok (...) z 13 września 2018 r., C-176/17, (...) S.A. w B. przeciwko M. W., (...) 2018, nr 9, poz. I-711

2 por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 4.06.2020 r., C-495/19, KANCELARIA (...) S.A. z siedzibą w K. przeciwko RN., LEX nr 3008597;